בס"ד

שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה

פרשת חיי שרה · ארבעת היסודות שבאדם · מערת המכפלה · רבי אברהם אזולאי · שבועת אליעזר

שיעורו של הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א

יום חמישי, כ"ה בחשוון תשפ"ז · 5.11.2026

הסודות להצלחה שלך

yoursuccesstoolbox.com

▶ לצפייה בשיעור המלא ביוטיוב

תומלל אוטומטית ועלול להכיל טעויות

תוכן העניינים

שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה 3

"עולם הפוך ראיתי" 4

קריית ארבע – ארבעת היסודות שבאדם 6

אברהם – הנשמה, ושרה – הגוף 9

מעשה מספר חסידים 10

מערת המכפלה – שער העולם הבא 12

מעשה ברבי אברהם אזולאי במערה 13

מעשה ברבנו האר"י 14

"כולן שוות לטובה" 16

שרה ואסתר – מאה עשרים ושבע 17

לספוד לשרה ולבכותה 18

עפרון – רע עין 19

"עובר לסוחר" 21

רבי אברהם אזולאי – בעל "חסד לאברהם" 21

העשירי למניין ביום הכיפורים 23

שבועת אליעזר – את מי לקחת 24

"והיה הנערה" – סימן ולא גורל 25

"אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה" 28

סיכום ההלכות 29

לצפייה בשיעור המלא ביוטיוב

סרקו את הקוד או לחצו כאן – הסרטון נפתח בתחילת השיעור (7:19:59)

youtube.com/watch?v=5uDmvR8Dprc

בס"ד

שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה

שימו לב: החוברת נכתבה מתוך תמלול השיעור – תומלל אוטומטית ועלול להכיל טעויות. הדברים נערכו ללשון כתובה בנאמנות לדברי הרב, והושמטו הערות אגב ודברים שאינם מגוף השיעור; הפסוקים ודברי חז"ל הובאו מתוך ספריא. השיעור נמסר בבית הכנסת מוסאיוף, יום חמישי כ"ה בחשוון תשפ"ז.

שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה

▶ ביוטיוב

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה:

בראשית כג, א

בת מאה כבת עשרים

שואלת הגמרא: למה כתוב בכל אחד "שנה" – "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"? אלא לומר שכל אחד נדרש לעצמו: בת מאה כבת עשרים לחטא, ובת עשרים כבת שבע ליופי. שרה אמנו הייתה צדקת, נקייה מכל חטא ועוון.

לְכָךְ נִכְתַּב שָׁנָה בְּכָל כְּלָל וּכְלָל, לוֹמַר לְךָ שֶׁכָּל אֶחָד נִדְרָשׁ לְעַצְמוֹ, בַּת ק' כְּבַת כ' לְחֵטְא, מַה בַּת כ' לֹא חָטְאָה, שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ בַּת עֲנָשִׁין, אַף בַּת ק' בְּלֹא חֵטְא, וּבַת כ' כְּבַת ז' לְיֹפִי:

רש"י על בראשית כג, א

"עולם הפוך ראיתי"

ולמה אמר "שנה" ו"שנים"? הזוהר הקדוש אומר במקום אחר, בפרשת ויקרא: "מאן דאיהו זעיר איהו רב, מאן דאיהו רב איהו זעיר" – מי שהוא גדול כאן, שם למעלה הוא קטן; ומי שמקטין את עצמו כאן ומתנהג בענווה – שם למעלה יהיה גדול.

כמו שמסופר בגמרא (בבא בתרא י ע"ב) על אחד החכמים שחלה ונתעלף, וכשהתעורר שאל אותו אביו: מה ראית? אמר לו: "עולם הפוך ראיתי" – העליונים למטה והתחתונים למעלה. אמר לו אביו: "עולם ברור ראית". מכאן ילמד האדם שלא העיקר מה שיש כאן. העולם הזה הולך, וסוף הכבוד לבוא שם, בעולם האמת. ואל יחשוב על העולם הזה, כי אינו שווה מאומה – רק כדי לעשות מצוות ולזכות שם.

האדם הראשון בשעת הפטירה

הזוהר הקדוש כותב שכל אדם בשעת פטירתו – לא עלינו – רואה את אדם הראשון, שמקבל את פניו. אומר הנפטר לאדם הראשון: אתה גרמת לי למות! ואדם הראשון משיב לו: אתה עשית עוון, ולכן אתה מת – שאין מיתה בלא חטא ואין ייסורים בלא עוון. ויש ויכוח בין אדם הראשון לבין נשמת האדם, וכך אומר רבי שמעון: בסוף יוצא שכולם יחד שותפים – "אני עשיתי עוון אחד, ואתה עשית הרבה עוונות". האדם צריך לתת שם דין וחשבון.

יופי של מעשים טובים

שרה אמנו הייתה נקייה וטהורה, לא היה בה אפילו שמץ של חטא. ומה זה "יופי" ו"נוי"? וכי מאימתי התורה משבחת יופי? הרי כתוב:

> **שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל:**
>
> משלי לא, ל

אלא במה משבח אותה? במעשים טובים, במעשים יפים. אמנם הייתה יפה ונאה, אבל היו לה מעשים טובים – וזה העיקר. והייתה שלמה בכול: גם בחיצוניות וגם בפנימיות. צריך לדעת מי זאת שרה אמנו, עליה השלום, שזכותה תגן עלינו.

קריית ארבע – ארבעת היסודות שבאדם

▶ ביוטיוב

וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ׃

בראשית כג, ב

"ותמת שרה בקרית ארבע" – אומר רבי שמעון בר יוחאי: האדם בנוי מארבעה יסודות, וכל דבר בעולם יש לו ארבעה יסודות: אש, רוח, מים ועפר. וכל אחד מהם יש בו צד טוב וצד שאינו טוב.

אש

אש – זה החום הטבעי שיש באדם; אם החום שלו עולה או יורד, חס ושלום, הוא חולה. ובנפש – האש מורה על אדם שמהר נדלק, בעל חימה: דבר קטן

נוגע בו והוא מתפוצץ. לכן צריך האדם להיזהר להיות רגוע, בשקט, ולא בעל חימה. ומצד שני, האש טובה לתורה: כשאדם לומד תורה בהתלהבות ובשמחה, בקול ובניגון – התורה נחקקת בליבו כאש. אבל האש יכולה להביא גם גאווה, מחלוקת וקטטה.

רוח – שמירת הדיבור

רוח – זה החמצן, האוויר של האדם; בלי אוויר אי אפשר לחיות. ובנפש – הרוח הוא בעל רוח גבוהה, גאווה; או אדם שאוהב לדבר: מתחיל לדבר ואינו גומר, ממשיך ומדבר. צריך לקחת את הרוח ללימוד התורה, כמו שדרשה הגמרא (חולין פט ע"א) על הפסוק:

> **הַאָמְנָם אֵלֶּם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם:**
>
> תהילים נח, ב

"מה אומנותו של אדם בעולם הזה – ישים עצמו כאילם; יכול אף לדברי תורה? תלמוד לומר: צדק תדברון". דברי תורה אינם בכלל זה. וכותב רבי חיים ויטאל שלכל אדם יש מספר מילים שיוצאות מפיו, ולכן מי שמדבר יותר מדי – לא עליכם – עלול לאבד את כוח הדיבור, כי בזבז את דיבוריו בפטפוטי סרק. אבל בדברי תורה – אדרבה:

> **כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים:**
>
> משלי ט, יא

מים – מעיין של תורה

מים – מה טוב בהם? כמו שהמים נובעים וזורמים, כך גם התורה אצל האדם קולחת, כמעיין המתגבר. "אין מים אלא תורה", שנאמר:

> **הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כֶּסֶף לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב:**
>
> ישעיהו נה, א

אבל יש במים גם צד שאינו טוב: אדם שנמשך אחרי תענוגים, מחפש מפלי מים, בריכות שחייה וכל מיני בילויים, והולך לשם לטייל ולבלות את היום. אומרת הגמרא (שבת קמז ע"ב): "חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת קיפחו עשרת השבטים מישראל". עשרת השבטים גלו עוד לפני חורבן הבית, ועד היום איננו יודעים היכן הם – כי היו בשומרון, ושם היו בריכות ומים וכל מיני תענוגים; אכלו ושתו, ואחר כך נמשכו לעבודה זרה, ולכן גלו.

וכן היה עם רבי אלעזר בן ערך: למד חמש שנים מקרא, חמש שנים משנה וחמש שנים גמרא, ואחר כך אמר: אני צריך מנוחה. הלך לשם, טייל שלושה ימים במים ובתענוגים, ואחר כך העבירו לו ספר תורה לקרוא, והיה צריך לקרוא "החדש הזה לכם" – וקרא "החרש היה לבם". התפללו עליו החכמים, וחזרה משנתו אליו, וחזר ללמוד. מכאן – היזהר ואל תלך אחרי כל מיני טיולים ומשחקים.

עפר

ומה נשאר? העפר. החלק הטוב שבעפר – שהוא יציב: לומד ביסודיות, יודע מתי מותר ומתי אסור, יודע הכול. אבל יש בו גם הצד ההפוך: עצלן, כבד,

נפגע מכל דבר, אוהב לקטר ולילל – "זה לא כיבד אותי, זה לא נתן לי" – אוהב קצת את העולם הזה, ואוהב לישון הרבה.

צריך האדם לדעת לקחת את ארבעת היסודות האלה – אש, רוח, מים ועפר – ולהשתמש בהם לדברים טובים ומועילים, ולא לדברים השליליים. זה "קריית ארבע", כך אומר הזוהר הקדוש. והם גם כנגד נפש, רוח, נשמה וחיה. וכך: האש – התלהבות בעבודת ה'; הרוח – דיבור בדברי תורה; המים – להיות מעיין של תורה; והעפר – יציב, לא הפכפך, לא פעם כאן ופעם שם, אלא כל הזמן בבית ה'.

אברהם – הנשמה, ושרה – הגוף

▶ ביוטיוב

כל הפרשה הזאת, לפי הזוהר הקדוש במדרש הנעלם: אברהם הוא הנשמה של כל אחד מאיתנו, ושרה היא הגוף. כשאדם מת – מי מת? הגוף; הנשמה

חיה. אז הנשמה עומדת ומספידה את הגוף. למה? כי הגוף הזה קם בלילה לתיקון חצות, קם בבוקר להתפלל, הניח תפילין והתעטף בציצית, התפלל בציבור ונתן צדקה, טרח ויגע להשיא חתנים, עזר ליתומים ולאלמנות ולכל מיני אנשים מסכנים, וטרח גם בתורה וגם בגמילות חסדים. הגוף עשה הרבה פעולות טובות, וזוכה.

הגוף – תשמישי קדושה

עד כדי כך כותב רבנו בחיי: אחד הטעמים שקוברים את המת – כי הגוף נקרא "תשמישי קדושה". הגוף הזה, שבעים או שמונים שנה, למד תורה, הניח תפילין, צם ביום כיפור, בירך והתוודה, עשה מצוות ורץ לדבר מצווה – הרגליים, הידיים וכל הגוף כולו נעשו קודש קודשים. ולכן צריך לגנוז אותו: שמים אותו בתוך האדמה וטומנים אותו שם, כדרך שגונזים תשמישי קדושה.

מעשה מספר חסידים

ויש על זה מעשה נורא שמביא ספר חסידים, לפני כאלף שנה, באשכנז. היה שם מדבר שהיו בו אריות, דובים ונמרים. יום אחד הלכו כמה חכמים ללמוד תורה אצל חכם אחד, וכשסיימו היו לפניהם שתי דרכים: דרך קצרה דרך המדבר, שיש בו חיות רעות, ודרך ארוכה עם הקפות וסיבובים. אמרו: נעבור דרך המדבר, ואם יבואו החיות – נזכיר שם קודש ונגרש אותן. וכך עשו: באו אריות, דובים ונמרים לטרוף אותם, הזכירו שמות קודש – והחיות נעלמו.

הגיעו לרבי יהודה החסיד. אמר להם: איך השתמשתם בשמות הקודש? אמרו: מה נעשה? רוצים אנחנו לכפר על זה – איך נכפר? אמר להם: לכו עוד פעם באותה דרך, ונראה – אם תינצלו, טוב; ואם לא – תהיה זו כפרה. הלכו, ובאו הדובים והאריות, והם לא הזכירו שם – ואכלו אותם החיות, ולא השאירו מהם אלא את הראש ואת כפות הידיים.

ציווה רבי יהודה החסיד להביא את השרידים, והספיד אותם, ואמר: הסיבה שהאריות לא אכלו את הידיים – שהיו מחזיקים בהן ספר תורה, והידיים היו תשמישי קדושה, ולא הייתה רשות לחיות לאכול אותן; והפנים היו מסתכלים כל הזמן בתורה ולא הסתכלו במקומות לא טובים. ראה כמה גדול האדם, צלם אלוקים, על ידי שהוא עוסק בתורה ובמצוות: הוא מגן גם על הגוף, שאף שהוא מעפר – הוא עושה ממנו קודש.

עשרים ושתיים האותיות

ועוד אומר הזוהר: כשהוריו של אדם הרו בו, יורדות עשרים ושתיים אותיות, ומהן נוצר הוולד. ולכן כתב רבי יוסף חיים שבני הזוג, לפני שבאים לקיים מצוות פרייה ורבייה, יזכירו את עשרים ושתיים האותיות, א-ב עד ת, וכן את האותיות הכפולות מנצפ"ך.

ועוד: לדוד המלך לא היו חיים משלו. ראה אדם הראשון שנשמה זו עתידה להיבטל, ונתן לו משלו שבעים שנה. ואומר הזוהר הקדוש שבשעת הפטירה, לא עלינו, טוב לומר גם כן את האותיות א-ב; כי אז נפרדת הנשמה מהגוף, ועשרים ושתיים האותיות עולות למעלה ומעידות על האדם שלמד תורה, התפלל לה' ועסק בגמילות חסדים. זה סוד עשרים ושתיים האותיות.

מערת המכפלה – שער העולם הבא

▶ ביוטיוב

וְאַחֲרֵי־כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל־מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה עַל־פְּנֵי מַמְרֵא הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:

בראשית כג, יט

מה רצה אברהם אבינו כל כך במערת המכפלה, ולמה נקראת "מכפלה"? בפשט יש מחלוקת בגמרא, ושתי הדעות אמת: יש אומרים מערה לפנים ממערה, ויש אומרים בית ועלייה על גביו – קומה על גבי קומה. אבל הזוהר אומר שנקראת מערת המכפלה כי היא הפתח שמקשר את העולם הזה לעולם הבא: בפתח – העולם הזה, ולפנים – העולם הבא, ואי אפשר להיכנס.

מעשה ברבי אברהם אזולאי במערה

מעשה ידוע ברבי אברהם אזולאי, זכותו תגן עלינו, שאתמול, כ"ד במרחשוון, היה יום פטירתו – והוא נפטר ביום שישי, פרשת חיי שרה. ביום חמישי של פרשת וירא, לפני כארבע מאות שנה, בא המלך הטורקי לבקר במערת המכפלה, והגיע למקום שבו מדליקים נרות. התכופף להסתכל, ונפלה חרבו – חרב שעברה אליו מאבות אבותיו – לתוך המערה. ציווה על המושל להוריד אנשים להביא אותה; הורידו כמה, וכולם מתו במקום. אמר לו המושל: רק היהודים יכולים. גזר על היהודים שיביאו לו את החרב.

עשו גורלות, ונפל הגורל על רבי אברהם אזולאי. אמר: תנו לי שבעה ימים להכין את עצמי. כל אותו שבוע של פרשת חיי שרה היה בתענית, מתפלל ולומד, מתעטף בתכריכים, וכל יום היה טובל. ובלילה האחרון, ליל שישי, ישב כל הלילה עם עשרה יהודים בפתח המערה ודרש להם בענייני אברהם אבינו, עד עלות השחר. בעלות השחר ירד למטה.

ראה שם את אליעזר עבד אברהם, ואמר לו: שלום עליכם. אחר כך ראה את אברהם אבינו שוכב על מיטה של זהב, ואמר לו אברהם: קח את הפגרים האלה – של הישמעאלים שמתו – והוצא אותם מכאן; איני רוצה אותם כאן. והוציא אותם. המשיך, ובירך לשלום כל אחד: ראה את אברהם ואת שרה, את יצחק ואת רבקה, את יעקב ואת לאה; אבל לפני אדם הראשון וחוה אי אפשר היה להיכנס. אמר לו אברהם אבינו: אם תרצה – הכן את עצמך, ובעוד שבוע תהיה אצלנו. וכך היה: הכין את עצמו, ובלילה האחרון דרש שוב בדברי תורה, ונפטר. קברו אותו בבית העלמין היהודי שבחברון, בתל רומיידה.

הצדיקים הקבורים בחברון

שם קבורים כמה צדיקים: רבי שלמה עדני, ענק שבענקים שבא מתימן, בעל "מלאכת שלמה" על המשניות, שהיה בקי בכל הש"ס בעל פה; בעל "ראשית חכמה", רבי אליהו די וידאש; בעל "שדי חמד", רבי חיים חזקיה מדיני, זכותו תגן עלינו; ולמעלה מהם – מערת רות וישי: רות, אם המלכות, וישי, אביו של דוד מלך ישראל. זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל.

שער הנשמות והנשמה היתרה

ולכן נקראת מערת המכפלה – כי שם שער הנשמות: נשמת האדם שנפטרת ומסתלקת מן העולם עוברת דרך מערת המכפלה, ומשם עולה לבית דין של מעלה. ועוד אומר הזוהר הקדוש שבכל יום שישי, מהשעה החמישית ואילך – בסביבות עשר וחצי בבוקר, ואפילו קודם – כבר מתכוננת הנשמה היתרה לרדת, וצריך האדם לטבול במקווה ולקבל את הנשמה היתרה הבאה אליו. שואל הזוהר: הרי הנשמות היתרות יורדות לכל אחד מאיתנו – ומה נשאר שם למעלה? ואומר: הנשמות של הנפטרים שעל הקברים עולות למעלה, והנשמות היתרות שלנו יורדות לכאן.

מעשה ברבנו האר"י

בכל יום שישי היה רבנו האר"י קובע עם תלמידיו לצאת אל השדה מחוץ לצפת, ולומדים שם תורה מהצהריים עד קבלת שבת; מקבלים שבת וחוזרים. וכשהיה יורד במורד לכיוון הבקעה היה עוצם את עיניו. שאלו אותו: למה כבודו עוצם את עיניו? אמר להם: מפני ערבוביית הנשמות – יש כאן כפליים מיוצאי מצרים, מיליון ומאתיים אלף, והן עולות ומבקשות ממני

שאברך אותן ואתפלל לעילוי נשמתן. ומרוב הבלבול עצם את עיניו, כדי להתרכז בלימוד התורה.

מכאן ידע אדם מה מעלתו של יום שישי – לא לבזבז את הזמן בדברים בטלים ובטיולים, אלא לעסוק בתורה. ויש מסורת בירושלים, מלפני כשלוש מאות שנה, שהאבות באים בערב שבת לכותל המערבי לשמוע את תפילתנו; לכן צריך לכוון היטב ב"אלוקינו ואלוקי אבותינו, אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב". וכתב רבי חיים פלאג'י: אדם הנמצא בכל מצב של צרה או בעיה – יזכיר זכות אברהם, יצחק ויעקב, וינצל.

טבילה בערב שבת וקבלת השבת

לכן צריך לטבול ביום שישי בצהריים – כי גם הנשמה שלנו טובלת שם בנהר דינור, נהר של אש, עם כל מיני ריחות ובשמים נפלאים, ומשם היא יורדת לכאן. ולכן צריך לדעת איך לקבל את השבת בשמחה ואיך להעביר את הסעודות – ולא לקרוא עיתונים ולספר ולפרשן חדשות.

"כולן שוות לטובה"

▶ ביוטיוב

זקן ביתו – שר הפנים

"עבדו זקן ביתו" – הוא מט"ט שר הפנים. ולמה נקרא שר הפנים? כי הפנים של כל אלה שיקומו בתחיית המתים נמצאים אצלו – הוא מזהה כל אחד ואחד, והוא ממונה על כל הרשימות של תחיית המתים. והנשמה – זה אברהם אבינו, שמלמד סנגוריה עלינו ומתפלל בשבילנו.

ולמה כתב רש"י: "שני חיי שרה – כולן שוין לטובה"? אף על פי ששרה סבלה כל מיני ייסורים: לא היו לה בנים עד גיל תשעים – אתה יודע מה זה צער של תשעים שנה בלי ילד? – פעם לקחו אותה לבית פרעה ופעם לבית אבימלך:

וַיְנַצַּע יְהוָה אֶת־פַּרְעֹה נְגָעִים גְּדֹלִים וְאֶת־בֵּיתוֹ עַל־דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם:

בראשית יב, יז

כל מי שבא לנגוע בה – היה המלאך מכה אותו. וגם שמו אותה בתיבה, וזה לא הדבר הנעים ביותר. ראתה את כל הצרות – וקיבלה הכול בשמחה ובאהבה. לכן "כולן שוין לטובה": גם יום קשה וגם יום טוב – אצלה הכול היה דבש. מה שה' נותן – אומרת: תודה רבה.

מאה ועשרים ימים שאין צמים

ועוד כותב רבנו יוסף חיים: שרה הייתה צמה כל ימות השנה, חוץ מהימים שאסור לצום בהם; ו"עשרים ומאה" – כנגד מאה ועשרים הימים בשנה שאין צמים בהם: שלושת הרגלים, ראש השנה, השבתות, חודש ניסן, ימי חג הסוכות וחג השבועות, ועוד. "ושבע" – בשנה מעוברת נוספים שבעה ימים: באדר השני ארבע שבתות וראש חודש, ועוד פורים קטן של י"ד ושל ט"ו, שאסור לצום בהם.

שרה ואסתר – מאה עשרים ושבע

ועוד אומר המדרש: מה ראתה אסתר למלוך על מאה עשרים ושבע מדינות? כתוב:

וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:

אסתר א, א

מה הקשר בין אסתר, שמלכה על מאה עשרים ושבע מדינות, לשרה שחיה מאה עשרים ושבע שנים? פירש רבי יהודה צדקה: אסתר הייתה מלכה על מאה עשרים ושבע מדינות, והמלך צריך לטייל עם המלכה – קבלות פנים, נשפים, איזו שמלה ללבוש ואיזה בגדים, וכל מיני מאכלים מכל המדינות. ואסתר – לא עניין אותה כל זה; היא הכניעה את הכול. הייתה יתומה מאב ומאם, ובכל זאת התגברה על יצרה, ולא היה לה רצון לאכול ולשתות ולהידמות לגויים. ומה ראתה אסתר שזכתה? כל הזמן הייתה שרה אמנו מול עיניה, ועל ידי זה זכתה למה שזכתה.

לספוד לשרה ולבכותה

ביוטיוב

"ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה" – למה גם לספוד וגם לבכות? מה ההבדל ביניהם? אלא "לספוד" – אמר: אילו הייתה חיה עוד שנה, עוד עשר

שנים, כמה מצוות הייתה עושה! ו"לבכות" – על עצם העובדה שהייתה חיה ומגינה עלינו. הרי היא הייתה עושה עיסה ביום שישי, והייתה ברכה בעיסה עד יום שישי הבא; הנר שהדליקה בליל שבת היה דולק עד ליל שבת הבא; והענן היה קשור על האוהל, והשכינה שרתה שם בזכותה. ברגע שנפטרה – הלך הענן, פסקה הברכה מהעיסה וכבה הנר, עד שבאה רבקה בסוף הפרשה:

> **וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת־רִבְקָה וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ:**
>
> בראשית כד, סז

> **וַיְבִיאֶהָ הָאֹהֱלָה וְנַעֲשֹׂית דְּגְמַת שָׂרָה אִמּוֹ, כְּלוֹמַר וַהֲרֵי הִיא שָׂרָה אִמּוֹ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁשָּׂרָה קַיֶּמֶת הָיָה נֵר דָּלוּק מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת וּבְרָכָה מְצוּיָה בָּעִסָּה וְעָנָן קָשׁוּר עַל הָאֹהֶל, וּמִשֶּׁמֵּתָה פְּסָקוּ, וּכְשֶׁבָּאת רִבְקָה חָזְרוּ (בראשית רבה):**
>
> רש"י על בראשית כד, סז

עפרון – רע עין

ועוד בכה אברהם: הרי אמר לו הקדוש ברוך הוא:

> **כִּי אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם:**
>
> בראשית יג, טו

ופתאום הוא בא לקבור את שרה ולא נותנים לו. ומה אומר לו עפרון?

> **אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאֹת שֶׁקֶל־כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ מַה־הִוא וְאֶת־מֵתְךָ קְבֹר:**
>
> בראשית כג, טו

מה התכוון לומר "ביני ובינך"? האות האמצעית של "אברהם" היא ר', והאות האמצעית של "עפרון" – גם היא ר'. אמר לו: ר' שלי, ר' שלך – תן ארבע מאות ונגמור את הסיפור. ולכן אומרת הגמרא שהיה רע עין: "רע" בגימטריה מאתיים ושבעים, ו"עין" – מאה ושלושים; ביחד – ארבע מאות.

כותב הזוהר הקדוש: עפרון היה מתפלל כל יום שייפטר מהמקום הזה, כי כל יום היו צווחות וצרחות מתוך המערה, והשדים והמזיקים משתוללים, ואף אחד לא רצה את השדה הזה, אף שהיה בלב חברון. פתאום בא אברהם אבינו ומבקש אותו לקבורה – ועפרון לא ידע שאדם וחוה קבורים שם בפנים. ומכאן רואים כמה צדקת הייתה שרה אמנו, שגם בשעת פטירתה היה קשה למצוא לה קבר.

ריב רועי אברהם ורועי לוט

מה היה הריב בין רועי אברהם לרועי לוט? רועי לוט היו נהנים מגזל – והיו מרעים את בהמותיהם בשדות אחרים – ואברהם אבינו היה צועק על זה: אסור לגזול! ושואלים המפרשים: הרי הבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם את כל הארץ, ואם כן הכול שלו – מה הבעיה? מתרצים התוספות: נכון שהאדמה שלו, אבל הצמחים שצמחו בה – שלהם, של מי שזרע אותם. ומכאן נפקא מינה: מה שהאדמה הצמיחה ממה שאחרים זרעו – שלהם, ולקחתו היא גזל.

"עובר לסוחר"

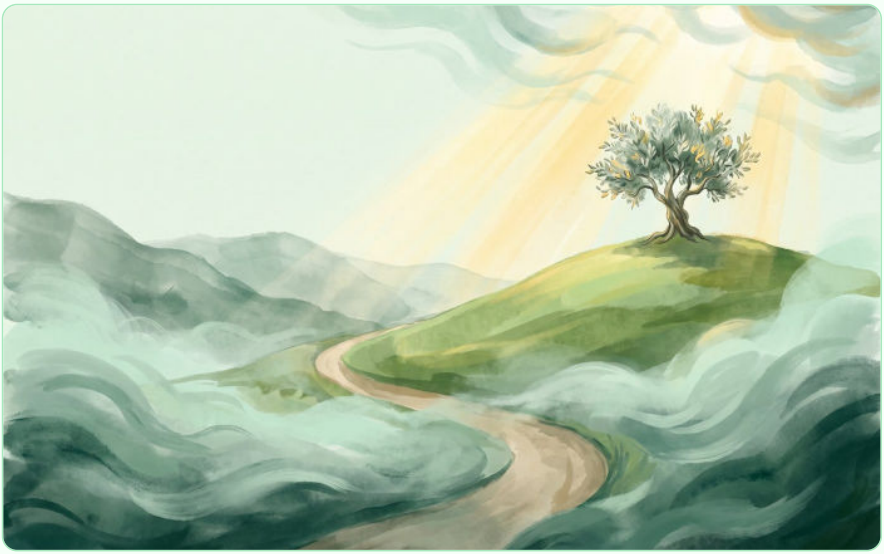
וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל־עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת־הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר:

בראשית כג, טז

מה מיוחד ב"עובר לסוחר"? זה מטבע בינלאומי, שעובר בכל מקום. ומה הנפקא מינה, ולמה התורה מספרת זאת? אלא אומרת הגמרא במסכת עבודה זרה שאסור למכור לעובד עבודה זרה חתיכות כסף וזהב, משום שיעשה מהן פסל – וכך כתב הרמב"ם. לכן נתן לו אברהם מטבע "עובר לסוחר" – מטבע יקר שהולך בכל המדינות, ואין חשש שיתיך אותו ויעשה ממנו עבודה זרה, כי הוא שווה לו כמות שהוא.

רבי אברהם אזולאי – בעל "חסד לאברהם"

▶ ביוטיוב

השבועה של שלושת הגדולים

מדוע עלה רבי אברהם אזולאי לארץ ישראל? היו שלושה גדולים במרוקו: רבנו חיים בן עטר הזקן – הסבא; רבי שלום בוזגלו; ורבי אברהם אזולאי. נשבעו זה לזה שהם שותפים בעולם הבא, ומי שייפטר ראשון יבוא לגלות להם מה עוד צריך לעשות. הראשון נפטר רבי חיים בן עטר, ואחרי חודש בא אליהם בחלום ואמר להם: עלו לארץ ישראל. רבי שלום בוזגלו עלה לארץ ישראל.

הספינה שנשברה

רבי אברהם אזולאי עלה לאונייה ונסע, אבל השטן לא רצה שיגיע. התחילה סערה בים, ושבר את האונייה, וכולם ירדו לתהומות. נזדמן לו – כמו שכותב החיד"א – "דף" מן הספינה, קרש אחד, ותפס בו כמו במצוף, וצף, עד שבאו והצילו אותו. זכר לאונייה שניצל ממנה עשה את חתימתו בצורת אונייה, כך כותב החיד"א.

עלה לארץ ישראל, ולא הייתה לו מנוחה. התחיל לגור בצפת, וכך הוא כותב: מי שרוצה לגור בארץ ישראל – תחילת מגוריו יהיו בעיר צפת, כי היא גבוהה וקרובה יותר לשמיים, ואווירה צח ונקי. אחר כך בא לירושלים; היה שם מגפת חולירע, וברח לחברון; גם בחברון הייתה חולירע, וברח לעזה וישב שם שנתיים. קראו את ההקדמה לספרו "חסד לאברהם" – שם הוא מתאר זאת. את כל הספר כתב בעל פה, כי לא היו לו ספרים. אחר כך חזר לחברון, נשאר שם ונפטר שם.

העשירי למניין ביום הכיפורים

ואיתו היה גם המעשה הידוע בבית הכנסת "אברהם אבינו" בחברון, לפני כארבע מאות שנה. בראש השנה היה איתם יהודי אחד, העשירי למניין, ואחר כך נסע לעסקים דחופים. אמרו לו: מה יהיה ביום כיפור? אמר: אספיק, אבוא יומיים קודם. ולא בא. חיכו לו בערב יום כיפור בחוץ, וחיכו וחיכו – ולא בא. פתאום רואים זקן אחד, כפוף, עם סל על הגב, שואל: יש כאן בית כנסת? אמרו לו: כן; מאין באת? אמר: לא חשוב מאין באתי, אני רוצה להתפלל כאן יום כיפור. ישב והתפלל איתם כל הלילה וכל היום, ופניו מכוסות – והיה העשירי.

במוצאי יום הכיפורים עשו הבדלה, וכל אחד אמר: אני אקח אותו אליי הביתה לאכול. חיפשו אותו – ונעלם. חיפשו בכל הסמטאות ולא מצאו. אחר כך בא לאחד מהם בחלום ואמר לו: אל תדאגו, אני אברהם אבינו. ויש ויכוח בפוסקים אם נפטר יכול להשלים מניין, שהרי אינו חייב בתפילה; אבל אברהם אבינו יודע את ההלכה, ובא בדמות גוף לסדר את העניין.

שבועת אליעזר – את מי לקחת

▶ ביוטיוב

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמֹּשֵׁל בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ שִׂים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי:

בראשית כד, ב

וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ:

בראשית כד, ג

מקשים רבותינו: אם אברהם היה סומך על אליעזר בכול, וכל הכסף היה בידו – מדוע פתאום משביע אותו שבועה נוראה כזאת? אלא מה רצה לומר אברהם אבינו? כסף וזהב, כבוד ועושר – לא מעניינים אותי; שייקח כמה שייקח. אבל הבן שלי, את מי ישא לאישה – כאן אני לא מוותר. כי היו שם

כנענים עובדי עבודה זרה, ואברהם אבינו פחד איזה זרע ייצא לו. מכאן רואים את מסירות הנפש – את מי לקחת ואת מי להביא.

שלושה דורות של תורה

בירושלים היו כמה דורות של רבנים, עשרות דורות: משפחת נבון, מזמן החיד"א ועד ימינו, ארבע מאות שנה של גדולי תורה; משפחת ולירו, משפחת פלומבו, משפחת אלישר – כולם ספרדים של פעם. מה נשאר מהם? כל חיי הייתי מסופק בשאלה זו, עד שיום אחד זימן ה' לידי את ספר חסידים, וראיתי שהוא שואל את השאלה הזאת. הרי יש הבטחה שאם שלושה דורות עוסקים בתורה – התורה חוזרת לאכסניה שלה, שנאמר:

> **וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:**
>
> ישעיהו נט, כא

אומר ספר חסידים: ואם ראית שלא יצא כך – מפני שלקחו אישה שאינה מתאימה, והתינוק ישב במעיה תשעה חודשים והתקלקל, ולכן נפסק הכול. הכול תלוי באישה: צריך לקחת אישה צדקת, ואדם צריך לבדוק היטב מה הוא עושה.

"והיה הנערה" – סימן ולא גורל

▶ ביוטיוב

> **וְהָיָה הַנַּעַר אֲשֶׁר אֹמַר אֵלָיו הַטִּי־נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה וְגַם־גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה אֹתָהּ הֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק וּבָהּ אֵדַע כִּי־עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדֹנִי:**
>
> בראשית כד, יד

והגמרא אומרת (תענית ד ע"א) שאליעזר שאל שלא כהוגן – שמא תצא שפחה, או אחת שאינה הגונה. ועוד שאלה: הרי אסור לשאול בגורלות, וכך נפסק בשולחן ערוך:

אין שואלין בחוזים בכוכבים ולא בגורלות:

שולחן ערוך, יורה דעה קעט, א

איך עשה גורל? התירוץ: זה לא גורל, זה סימן. אם הנערה תאמר "שתה וגם גמליך אשקה" – סימן שהיא רחמנית ויש לה שכל: היא רואה את כל התמונה, מה צריך לעשות כאן – רואה אנשים שבאו מחוץ לעיר והם צמאים, ויש להם גם גמלים שצריכים לשתות – וצריך להשקות את כולם. וכן ביהונתן, שקראנו לפני כמה זמן בהפטרת מחר חודש:

וְאִם־כֹּה אֹמַר לָעֶלֶם הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ וָהָלְאָה לְךָ כִּי שִׁלַּחֲךָ יְהוָֹה:

שמואל א כ, כב

גם שם שואלת הגמרא: איך הותר לו? אלא זה סימן – נתן לו סימן: אם אומר לך "החצים ממך והלאה" – ברח; ואם לא – בוא אליי. סימן – מותר.

"לא אכל עד אם דברתי דברי"

(ויישם) [וַיּוּשַׂם] לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי דְּבָרָי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר:

בראשית כד, לג

למה לא רצה אליעזר לאכול? אומרת הגמרא (סנהדרין נב ע"ב): למה דומה תלמיד חכם בפני עם הארץ? כל עוד לא נהנה ממנו – הוא ככלי של זהב; נהנה ממנו – הוא ככלי של חרס. כבר מזלזל בך: "אכלת אצלי" – גמרנו,

נהיית שווה אליו. לכן רצה אליעזר להישאר בתוקפו, לבקש את רבקה ולעמוד על כך, ולא אכל עד שהסכימו לתת לו אותה. ואיך ידעו שאמר אמת – "ואבא היום אל העין"? הביא איתו מגדנות ופירות, והם היו בקיאים לדעת אם פרי נקטף היום.

"מה' יצא הדבר"

> **וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מֵיְהוָה יָצָא הַדָּבָר לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ רַע אוֹ־טוֹב:**
>
> בראשית כד, נ

מה הכוונה "מה' יצא הדבר"? יצחק היה עולה תמימה מהר המוריה, ולא יצא לחוץ לארץ; קדוש היה, ולכן לא הלך הוא לקחת את רבקה, אלא רבקה באה אליו.

"אחתנו את היי לאלפי רבבה"

> **וַיְבָרְכוּ אֶת־רִבְקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אֲחֹתֵנוּ אַתְּ הֱיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ אֵת שַׁעַר שֹׂנְאָיו:**
>
> בראשית כד, ס

והגמרא אומרת שלא לקבל ברכה מרשע. ולמה הייתה רבקה עקרה עשרים שנה – יצחק בן ארבעים בקחתו אותה, ובן שישים שנה בלדת אותם? אומרים: בגלל הברכה שבירכו אותה. במילה "רבבה" השאירו את סימנם: רבקה בת בתואל הארמי – "רבבה" כמו "רבקה".

"אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה"

ועוד אומרת הגמרא (פסחים פז ע"ב): "אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה" – רבנות פירושה שררה, והשררה אינה טובה לאדם. היכן ראינו? בישעיהו הנביא:

> **חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם בִּימֵי עֻזִּיָּהוּ יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה:**
>
> ישעיהו א, א

ארבעה מלכים קבר ישעיהו – והוא נשאר נביא. מכאן תלמד: אל תרדוף אחרי שררה, אל תרדוף אחרי תפקידים וכיבודים, אלא היה יהודי רגיל, פשוט – ותצליח ותחיה חיים טובים.

ויבוא מלך המשיח ויגאל אותנו בקרוב. בשורות טובות, ישועות ונחמות לכל ישראל.

סיכום ההלכות

ההלכות וההנהגות שנלמדו בשיעור, בקצרה, בלשון הרב ובציון מקורן.

1. שרה אמנו – "כולן שוין לטובה": לקבל כל מה שה' נותן בשמחה ובאהבה, ולומר תודה רבה.
2. ארבעת היסודות שבאדם – אש, רוח, מים ועפר – צריך לרתום לטוב: אש – התלהבות בתורה ולא כעס; רוח – דיבור בדברי תורה ולא פטפוט; מים – מעיין של תורה ולא רדיפת תענוגות; עפר – יציבות ולא עצלות וקיטורים.
3. "מה אומנותו של אדם בעולם הזה – ישים עצמו כאילם" (חולין פט ע"א), אבל בדברי תורה – "צדק תדברון".
4. הגוף שעשה מצוות נעשה "תשמישי קדושה", ולכן גונזים אותו בקבורה (רבנו בחיי).
5. אין להשתמש בשמות הקודש לצרכיו – אפילו להינצל (מעשה בספר חסידים).
6. בני זוג יזכירו את עשרים ושתיים האותיות לפני שמקיימים מצוות פרייה ורבייה (רבי יוסף חיים).
7. ביום שישי – לטבול במקווה לקבלת הנשמה היתרה, לעסוק בתורה ולא לבזבז את הזמן בדברים בטלים; לקבל את השבת בשמחה, ובסעודות השבת לא לעסוק בעיתונים ובחדשות.
8. בעת צרה – להזכיר זכות אברהם, יצחק ויעקב (רבי חיים פלאג'י), ולכוון היטב ב"אלוקינו ואלוקי אבותינו".
9. מה שהאדמה הצמיחה ממה שאחרים זרעו – שלהם, ולקחתו היא גזל (תוספות, בריב רועי אברהם ולוט).
10. אסור למכור לעובד עבודה זרה חתיכות כסף וזהב שיעשה מהן פסל (מסכת עבודה זרה; רמב"ם) – לכן שילם אברהם "כסף עובר לסוחר".
11. "אין שואלין בחוזים בכוכבים ולא בגורלות" (שו"ע יו"ד קעט, א); סימן – מותר.
12. תלמיד חכם לא ייהנה מעם הארץ, שלא יזלזלו בו (סנהדרין נב ע"ב).

13 "אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה" (פסחים פז ע"ב) – לא לרדוף אחרי שררה, כבוד ותפקידים.

14 בבחירת בת זוג לבנו – לא לוותר: לבדוק היטב, ולקחת אישה צדקת; בזה תלויה המשכת התורה בדורות.

ה' יזכנו לשמור ולעשות ולקיים, ובשורות טובות.

✦ ✦ ✦

הסודות להצלחה שלך

לתת, לאהוב, לצמוח

סרקו לאתר

www.yoursuccesstoolbox.com